

Przesłanki udzielenia warunkowego przedterminowego zwolnienia z reszty kary pozbawienia wolności

I

Obecnie obowiązujący Kodeks karny jest odzwierciedleniem zasady nowoczesnego i humanitarnego podejścia do sprawcy przestępstwa. Nie rezygnując z konieczności zdecydowanej i bezwzględnej reakcji na przestępstwa najpoważniejsze, akcentuje regułę indywidualizacji kar oraz innych środków oddziaływania karnego. Rozbudowanie katalogu sankcji karnych, zawierającego aktualnie kary, środki karne oraz tak ważne środki probacyjne stanowi wyraz zerwania polskiego ustawodawcy z tradycyjnym schematem izolacji w zakładzie karnym, jako najlepszym sposobem reakcji na przestępstwo¹.

Współczesny polski kodeks karny nie definiuje jednak pojęcia „środki probacyjne”. Przeważa pogląd, zgodnie z którym są to środki związane z poddaniem sprawcy próbie, a więc środki opisane w rozdziale VIII Kodeksu karnego, mianowicie: warunkowe umorzenie postępowania karnego, warunkowe zawieszenie wykonania kary oraz warunkowe przedterminowe zwolnienie. Kwestia umieszczenia tego ostatniego w katalogu środków probacyjnych budzi jednak wiele kontrowersji ze względu na możliwość zastosowania go dopiero po orzeczeniu kary, a więc w procesie jej wykonania. Warunkowe zwolnienie jest w istocie rezygnacją z wykonania reszty kary pozbawienia wolności względem skazanego na rzecz poddania go procesowi resocjalizacji w warunkach kontrolowanej wolności.

¹ P. Stępniaik, *Formy probacji a praca socjalna ze skazanymi*, Przegląd Więziennictwa Polskiego, nr 47–48, 2005, s. 5.

Należy jednak bardzo wyraźnie zaznaczyć, iż warunkowe przedterminowe zwolnienie z odbycia reszty kary pozbawienia wolności jest środkiem wyjątkowym, zasadą zaś jest odbycie orzeczonej kary w całości, o czym świadczy postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie zgodnie z którym: „Warunkowe przedterminowe zwolnienie z reszty kary pozbawienia wolności jest wyjątkiem od zasady odbycia kary w całości, jak ją orzeczono w wyroku skazującym. Tylko przekonanie sądu powzięte na podstawie analizy przesłanek przewidzianych w art. 77 § 1 k.k., że skazany będzie w przyszłości przestrzegał prawa mimo nie wykonania kary w całości, uzasadnia odstępianie od tej zasady”².

II

Warunkowe przedterminowe zwolnienie nie jest probacją *sensu stricto*, ponieważ nie stanowi środka reakcji na przestępstwo, którym jest orzeczona kara pozbawienia wolności. Jest ono jednak zaliczane obok warunkowego umorzenia postępowania karnego oraz warunkowego zawieszenia wykonania kary do środków probacyjnych, o czym przesądza warunkowy charakter zwolnienia, poddanie sprawy próbie, a także ustalenie dozoru oraz nałożenie obowiązków probacyjnych³. Udzielenie skazanemu warunkowego zwolnienia oznacza zatem „warunkową” rezygnację z wykonania części wymierzonej kary pozbawienia wolności oraz poddanie sprawcy procesowi resocjalizacji w warunkach kontrolowanej wolności.

Aktualnie warunkowe przedterminowe zwolnienie reguluje częściowo Kodeks karny, a częściowo Kodeks karny wykonawczy. Pierwszy określa przesłanki merytoryczne i formalne tego środka oraz

² Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 czerwca 2000 r., II Akz 217/00, Przegląd Więziennictwa Polskiego, nr 40–41, 2003, S. Leleńtal, *Warunkowe przedterminowe zwolnienie w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych w latach 2000 – II półrocze 2002 r.*, Przegląd Więziennictwa Polskiego, nr 40–41, s. 200.

³ A. Marek, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2005, s. 278.

skutki pozytywnego wpływu okresu próby. Drugi zaś mieści w sobie przepisy procesowe dotyczące orzekania oraz sposobu jego wykonywania⁴.

W świetle art. 77 k.k. warunkowe przedterminowe zwolnienie z reszty kary pozbawienia wolności uzależnione jest od spełnienia przesłanki materialnej – pozytywnej prognozy kryminologicznej, na którą składają się następujące czynniki:

- postawa skazanego,
- właściwości skazanego,
- warunki osobiste skazanego,
- sposób życia skazanego przed popełnieniem przestępstwa,
- okoliczności popełnienia przestępstwa,
- zachowanie się po popełnieniu przestępstwa oraz
- zachowanie się w czasie odbywania kary⁵.

Wymienione czynniki muszą być uwzględnione kumulatywnie, ponieważ tylko łącznie mogą stanowić podstawę całościowej oceny prognozy kryminologicznej sprawcy. Należy podkreślić, iż warunkowe zwolnienie jest wyrazem wyłącznie prewencji indywidualnej. Jest ono możliwe tylko wówczas, gdy prognoza kryminologiczna potwierdzi, że kara osiągnęła założone cele indywidualno-prewencyjne, a co za tym idzie, że skazany będzie przestrzegał porządku prawnego, a w szczególności, że nie popełni ponownie przestępstwa. Osiągnięcie celów w zakresie prewencji generalnej nie stanowi obecnie przesłanki stosowania omawianej instytucji⁶.

Oceniając postawę skazanego, sąd bierze pod uwagę stosunek skazanego do popełnionego czynu i do osoby pokrzywdzonej, a także fakt, czy w czasie pobytu w zakładzie karnym podjął działania zmierzające do zniwelowania skutków popełnionego przestępstwa. Do „postawy” skazanego zalicza się również wykonywanie pracy zarobkowej, wywiązywanie się z obowiązku alimentacyjnego, starania skazanego o naprawienie szkody lub zadośćuczynienie w innej formie, tudzież

⁴ B. Stańdo-Kawecka, *Prawne podstawy resocjalizacji*, Kraków 2000, s. 187.

⁵ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r., Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553).

⁶ W. Rodakiewicz, *Warunkowe zwolnienie młodocianych z reszty kary pozbawienia wolności*, Wrocław 2005, s. 151.

przeproszenie i podjęcie próby pojednania się z pokrzywdzonym⁷. Z katalogu tego należy jednak wykluczyć determinat w postaci potępienia przestępstwa, za popełnienie którego skazany odbywa karę pozbawienia wolności. Na takim właśnie stanowisku stanął Sąd Apelacyjny w Krakowie w postanowieniu z dnia 18 grudnia 2002 r.: „Nie można na podstawie art. 77 § 1 k.k. wymagać od skazanego, by potępił przestępstwo, za które go skazano, i od złożenia takiego oświadczenia uzależniać przedterminowe zwolnienie z kary. Skazany ma prawo podważać nawet prawomocny wyrok, także środkami nadzwyczajnymi, także korzystać z pozakrajowych instytucji wymiaru sprawiedliwości. Jeśli skazany potępia swe przestępstwo, jest to sygnał liczący się dla przedterminowego zwolnienia, ale jeśli tego nie czyni, nie oznacza to, że na przedterminowe zwolnienie nie zasługuje”⁸.

„Właściwości i warunki osobiste” są pojęciem, pod którym kryją się zarówno indywidualne, jak i czysto charakterologiczne cechy sprawcy. Obejmują one okoliczności, które pozostają w ścisłym związku z jego osobą. Przez właściwości osobiste rozumie się przede wszystkim wiek, płeć, stan zdrowia psychicznego oraz fizycznego, temperament skazanego, zdolność do samokrytyki, poziom rozwoju intelektualnego, światopogląd, wiedzę o rzeczywistości, zainteresowania oraz plany życiowe⁹. Przy ocenie warunków osobistych sąd bierze zaś pod uwagę warunki środowiskowe, w których skazany żyje, jego sytuację mieszkaniową, zawodową, a także sytuację materialną. Słusznie zauważył A. Zoll, że w czasie orzekania w przedmiocie warunkowego zwolnienia postawę właściwości oraz warunki osobiste sprawcy należy postrzegać w ujęciu ewolucyjnym. Ważne są zmiany u skazanego w tym zakresie, zachodzące zwłaszcza w czasie odbywania kary pozbawienia wolności¹⁰.

⁷ J. Śpiewak, *Warunkowe zwolnienie w Kodeksie karnym i Kodeksie karnym wykonawczym*, Przegląd Więziennictwa Polskiego, nr 20–21, 1998, s. 8.

⁸ Postanowienie SA w Krakowie z dnia 18 grudnia 2002 r., II Akz 560-02, Przegląd Więziennictwa Polskiego, nr 49, 2005, S. Leleńtal, *Warunkowe przedterminowe zwolnienie w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych w latach 2003–2004*, Przegląd Więziennictwa Polskiego, nr 49, s. 270.

⁹ J. Lachowski, *Przesłanka materialna warunkowego przedterminowego zwolnienia na gruncie kodeksu karnego*, Prokuratura i Prawo 2008, nr 11, s. 45.

¹⁰ A. Zoll, *Kodeks karny. Część ogólna*, t. 1: *Komentarz do art. 1–116*, Kraków 2004 r., 884.

Kolejnym bardzo ważnym kryterium składającym się na prognozę kryminologiczną stanowi sposób życia przed popełnieniem przestępstwa. Rozumieć należy przez to postępowanie skazanego przed osadzeniem w jednostce penitencjarnej, a więc dotychczasową karalność, jakość kontaktów skazanego z rodziną, stosunek do alkoholu oraz środków odurzających. Dane te zawarte są zazwyczaj w wykazie informacji lub wywiadzie kuratora sądowego, aczkolwiek ich źródłem mogą być również: wywiad ze skazanym i jego rodziną, analiza dokumentacji, informacje od pracodawcy oraz z centralnego rejestru skazanych. Przesłanka ta ma wysoką wartość prognostyczną co do przyszłego zachowania się skazanego w warunkach wolnościowych. Pozwala ocenić, czy popełnione przestępstwo było efektem celowego działania sprawcy, czy może miało charakter jedynie przypadkowy¹¹.

Dość kontrowersyjną przesłanką są okoliczności popełnienia przestępstwa. Ich źródło czerpiemy głównie z aktu oskarżenia oraz uzasadnienia wyroku. Warto w tym miejscu zacytować fragment postanowienia Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 13 października 2004 r., w którym sąd orzekł, że: „Okoliczności popełnienia przestępstwa, o których mowa w art. 77 § 1 k.k., o tyle mają znaczenie dla negatywnej prognozy, a w konsekwencji i dla negatywnej decyzji w przedmiocie warunkowego zwolnienia, o ile wskazują na takie cechy skazanego, które mogą być przyczyną popełnienia przez niego kolejnego przestępstwa”¹². Podobne stanowisko w tej kwestii zajął również Sąd Apelacyjny w Krakowie w postanowieniu z 27 czerwca 2003 r.: „Orzekanie o przedterminowym zwolnieniu z reszty kary powinno przyjmować za punkt wyjścia treść wyroku, w tym karę wymierzoną skazanemu, a nie tworzyć dalsze limity ilościowe kary czy wyłączać od zwolnienia niektóre osoby z powodu charakteru ich przestępstw. Zostały one osądzone, więc powracanie do tego narusza powagę osądzenia. Czyny te mogłyby mieć znaczenie wtedy tylko, gdyby jakieś szczególne zachowania sprawców ujawniały specyficzne cechy ich osobowości,

¹¹ J. Śpiewak, *op. cit.*, s. 8.

¹² Postanowienie SA we Wrocławiu z dnia 13 października 2004 r., II Akzw 685/04, *Przegląd Więziennictwa Polskiego*, nr 50, 2006, S. Lelental, *Warunkowe przedterminowe zwolnienie w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych w 2005 roku*, *Przegląd Więziennictwa Polskiego*, nr 50, s. 136.

znaczące dla działań penitencjarnych”¹³. Podkreślenia, więc wymagają okoliczności dotyczące roli skazanego w popełnionym przestępstwie. Dlatego też w postępowaniu w przedmiocie warunkowego przedterminowego zwolnienia powinny spełniać one jedynie funkcję pomocniczą, tylko w takim zakresie, w jakim świadczą o właściwościach i warunkach osobistych sprawcy.

Zachowanie się sprawcy po popełnieniu przestępstwa obejmuje przedział czasowy od momentu jego popełnienia do chwili wprowadzenia kary pozbawienia wolności do wykonania¹⁴. Przesłankę tą należy rozumieć, jako zespół działań sprawcy polegających na dążeniu do zniewelowania skutków przestępstwa, naprawieniu szkody, przeproszeniu pokrzywdzonego, a nawet, jako wyrażenie krytycznego stosunku do popełnionego czynu zabronionego. Ogólnie rzecz biorąc jest to każde zachowanie skazanego, które może świadczyć o pozytywnych bądź negatywnych przemianach w jego osobowości.

Ostatnią spośród wymienionych podstaw kształtowania pozytywnej prognozy kryminologicznej przy orzekaniu w przedmiocie warunkowego zwolnienia jest zachowanie się skazanego podczas odbywania kary. Elementy konstruktywne tej przesłanki kształtują się w czasie wielomiesięcznego, a nader często wieloletniego pobytu skazanego w warunkach izolacji penitencjarnej. Są one szczegółowo dokumentowane przez służbę więzienną w aktach osobopoznawczych skazanego. Oceniając wymienioną przesłankę sąd powinien brać pod uwagę przede wszystkim współdziałanie skazanego w kształtowaniu jego społecznie pożądanej postawy, a zatem sumienne wypełnianie obowiązków wynikających z odbywania kary, stosunek wobec pracowników służby więziennej oraz współwięźniów, stosunek do pracy, uczestnictwo w zajęciach kulturalno-oświatowych i sportowych, utrzymywanie kontaktów ze światem zewnętrznym, głównie z osobami bliskimi pozostającymi na wolności¹⁵. Ocena zachowania skazanego podczas odbywania kary pozbawienia wolności musi być oceną kompleksową. Fakt

¹³ Postanowienie SA w Krakowie z dnia 27 czerwca 2003 r., II Akz¹ 272/02, *Krakowskie Zeszyty Sądowe*, 2003, nr 6, poz. 30.

¹⁴ J. Lachowski, *op. cit.*, s. 50.

¹⁵ P. Wiktorska, *Czekając na wokandę. Warunkowe przedterminowe zwolnienie młodocianych*, Warszawa 2010, s. 70.

ukarania skazanego karą dyscyplinarną nie może automatycznie wpływać na decyzję sądu w przedmiocie warunkowego przedterminowego zwolnienia. Twierdzenie to warto poprzeć stanowiskiem Sądu Najwyższego, jakie zajął w postanowieniu dnia 6 czerwca 1989 r., uznając, iż: „Sąd penitencjarny powinien mieć na względzie to, że resocjalizacja – podobnie jak każdy proces wychowawczy – może przebiegać nierównocześnie i niejednakowo w poszczególnych okresach odbywania kary, incydentalne, zatem uchybienia skazanego w zakresie ustalonego porządku prawnego same przez się nie powinny przemawiać za ujemną prognozą, jeżeli kompleksowa ocena danych odnoszących się do całego okresu odbywania kary wskazuje na poprawę skazanego i uzasadnia przypuszczenie, że po jego warunkowym przedterminowym zwolnieniu będzie on przestrzegał porządku prawnego”¹⁶.

Należy podkreślić, że nie bez znaczenia jest również fakt uczestnictwa skazanego w życiu podkultury więziennej, o czym jednoznacznie świadczy zacytowany poniżej fragment postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 27 czerwca 2003 r., w którym sąd orzekł, że: „Dla zasad współżycia społecznego istotne nie są deklaracje solidarności grupowej w ramach podkultury przestępczej, ale rzeczywista przynależność do grup i związków przestępczych, opartych na podłożu znacznie poważniejszym i bardziej aspołecznym niż obyczaj używania jednych słów i gestów, a wystrzegania się innych, który znamionuje podkulturę przestępczą. Ta ostatnia jest szkodliwa społecznie, gdy przybiera formy rzeczywiście szkodliwe, jak znęcanie się nad innymi skazanymi, buntowanie ich do oporu przeciw działalności penitencjarnej czy zarządzeniom administracji zakładu itp., gdy ogranicza się do form obyczajowych, nie trzeba jej przeceniać, bo wtedy wyraża tylko zły gust, a nikomu nie szkodzi”¹⁷.

Kompleksowa ocena omówionych przesłanek musi stwarzać uzasadnione przekonanie w opinii sądu, że skazany pomimo niewykonania kary w całości, będzie przestrzegał porządku prawnego, a w szczególności, że nie popełni ponownie przestępstwa.

¹⁶ Postanowienie SN z 6 czerwca 1989 r., WRN12/89, Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Izba Karna i Wojskowa 1990, nr 4–6, poz. 19.

¹⁷ Postanowienie SA w Krakowie z dnia 27 czerwca 2003 r., II Akz' 249/03, Krakowskie Zeszyty Sądowe, 2003, nr 6, poz. 31.

Na koniec rozważań tej części opracowania należy wskazać, iż w praktyce, w przekonaniu sądów penitencjarnych do najważniejszych czynników pozytywnie rokujących należą stałe zatrudnienie skazanego przed popełnieniem przestępstwa, pozytywne wywiązywanie się z obowiązku pracy, podwyższanie kwalifikacji zawodowych, zdobycie zawodu, zapewnienie miejsca zamieszkania po odbyciu kary. Z kolei do czynników rokujących negatywnie należą uprzednia karalność, dokonanie samouszkodzenia, aktywne uczestnictwo w podkulturze więziennej, uchylanie się od obowiązku pracy, fakt uprzedniego nieskutecznego korzystania z warunkowego zwolnienia, nieuzasadniona odmowa podjęcia nauki oraz porzucenie i brak zainteresowania dziećmi¹⁸.

III

Obok przesłanki materialnej która argumentuje stosowanie instytucji warunkowego przedterminowego zwolnienia, współczesny Kodeks karny wymienia również przesłanki formalne stosowania tego środka. Przesłanki formalne to te, których spełnienia wymaga się od skazanego wnioskującego o warunkowe zwolnienie, a dotyczą one minimalnego okresu odbywania kary¹⁹.

Zgodnie z art. 78 k.k. warunkowe przedterminowe zwolnienie możliwe jest, jeżeli skazany odbył:

- połowę kary,
- 2/3 kary – wobec skazanych określonych w art. 64 § 1 k.k.,
- 3/4 kary – wobec skazanych określonych w art. 64 § 2 k.k. lub art. 65 § 1 k.k.,
- 15 lat kary – wobec skazanych na karę 25 lat pozbawienia wolności,
- 25 lat kary – wobec skazanych na karę dożywotniego pozbawienia wolności, a ponadto

¹⁸ R. Musidłowski, *Warunkowe przedterminowe zwolnienie*, Biuletyn RPO. Materiały – stan i węzłowe zagadnienia polskiego więziennictwa, 1995, nr 28, s. 318.

¹⁹ H. Kuczyńska, *Kształt i praktyka stosowania warunkowego przedterminowego zwolnienia jako czynnik wpływający na liczebność populacji więziennej*, [w:] J. Jakubowska-Hara, J. Skupiński, *Akternatywy pozbawienia wolności w polskiej polityce karnej*, Warszawa 2009, s. 173.

– odbycie, co najmniej 15 lat orzeczonej kary niezależnie od warunków określonych w art. 78 § 1 k.k.

Sąd orzekając karę pozbawienia wolności może w szczególnie uzasadnionych przypadkach wyznaczyć surowsze ograniczenia do skorzystania przez skazanego z dobrodziejstwa warunkowego przedterminowego zwolnienia. Oznacza to, że skazując na karę dożywotniego pozbawienia wolności, sąd może postanowić w konkretnym przypadku, że warunkowe zwolnienie nastąpi najwcześniej po 30 latach, a nie jak przewiduje Kodeks – po 25. W doktrynie przyjmuje się, że szczególnie uzasadnione przypadki zachodzą w sytuacji wyjątkowej demoralizacji sprawcy, popełnienia przestępstwa w wyniku motywacji zasługującej na potępienie, a także okrucieństwa i brutalności popełnionego czynu zabronionego. W kwestii tej wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Katowicach, który orzekł: „Szczególnie uzasadnione przypadki, o jakich mowa w przepisie art. 77 § 2 k.k., nie sposób wiązać z okolicznościami określającymi wysoki stopień społecznej szkodliwości czynu i zawinienia, a jedynie z tymi, które odnoszą się do szeroko pojętej osoby sprawcy, w tym jego demoralizacji i niepodatności na oddziaływanie penitencjarne, które *a priori* w dacie orzekania, pozwolą z wysoką dozą prawdopodobieństwa przyjąć, że w okresach, o jakich mowa w art. 78 k.k., niemożliwe jest takie przeobrażenie oskarżonego, które warunkowałby skorzystanie przez niego z omawianej w nim instytucji”²⁰. Należy jednak wyraźnie podkreślić, iż ustanowienie surowszych ograniczeń nie może doprowadzić do całkowitego wyłączenia prawa do ubiegania się o warunkowe przedterminowe zwolnienie²¹.

Przesłanki formalne warunkowego zwolnienia stosuje się odpowiednio do sumy dwóch lub więcej niepodlegających łączeniu kar pozbawienia wolności, które skazany ma odbyć kolejno, przy czym warunek odbycia 2/3 lub 3/4 w odniesieniu do recydywy musi być spełniony, jeżeli chociaż jedno z przestępstw zostało popełnione w warunkach art. 64 k.k.²² Ogólną zasadą jest zatem, że sprawca skazany na kilka kar

²⁰ Wyrok SA w Katowicach z dnia 8 lipca 2004 r., II Aka 139/04, *Krakowskie Zezsyty Sądowe*, 2005, nr 6, poz. 63.

²¹ M. Mozgawa, *Prawo karne materialne. Część ogólna*, Warszawa 2006, s. 440.

²² M. Bojarski, J. Giezek, Z. Sienkiewicz, *Prawo karne materialne. Część ogólna i szczególna*, Warszawa 2004, s. 320.

pozbawienia wolności, które są wykonywane kolejno, może być warunkowo przedterminowo zwolniony po odbyciu połowy ich sumy.

Kodeks karny pozwala na orzeczenie warunkowego zwolnienia również w szczególnych wypadkach, do których należą:

– art. 81 k.k., który reguluje kwestie udzielenia powtórnego warunkowego zwolnienia; wymagane jest jednak odbycie, co najmniej roku kary od osadzenia bądź 5 lat w przypadku dożywotniego pozbawienia wolności;

– art. 98 k.k., zgodnie z którym skazanego na karę pozbawienia wolności do lat 2, z jednoczesnym orzeczeniem środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w zamkniętym zakładzie leczenia odwykowego, sąd warunkowo zwalnia z pozostałej do odbycia części kary, bez względu na okres odbytej kary. Na poczet kary zalicza się okres pobytu w zakładzie leczenia odwykowego;

– art. 155 k.k.w., który stanowi, że warunkowe zwolnienie może dotyczyć również skazanego na karę do 3 lat pozbawienia wolności, z której odbył co najmniej 6 miesięcy i korzystał z przerwy w karze trwającej co najmniej jeden rok. Zakreślenie wysokości wymierzonej kary wyłącza możliwość warunkowego zwolnienia w tym trybie skazanych na karę 25 lat pozbawienia wolności oraz dożywocia²³.

Omówione wyżej przesłanki formalne nie są pozbawione uzasadnienia materialnego. Konieczny do skorzystania z dobrodziejstwa warunkowego zwolnienia okres efektywnego odbywania kary pozbawienia wolności pełni funkcję nie tylko w zakresie prewencji indywidualnej, ale również funkcję ogólnoprewencyjną, co jest szczególnie widoczne w przypadku kary dożywotniego pozbawienia wolności.

IV

Instytucja warunkowego przedterminowego zwolnienia z reszty kary pozbawienia wolności zajmuje szczególne miejsce w nauce prawa karnego. Stanowi przedłużenie procesu resocjalizacji w zmienionych, wolnościowych warunkach, mając na celu przystosowanie sprawcy do ży-

²³ J. Śpiewak, *op. cit.*, s. 10.

cia w zgodzie z istniejącym porządkiem prawnym. W polskim ustawodawstwie karnym skazani na karę pozbawienia wolności nie mają prawa do warunkowego zwolnienia, mogą jedynie ubiegać się o tego rodzaju dobrodzieństwo.

Tymczasem warunkowe zwolnienie jest dla więźniów i ich rodzin realną, zwykle jedyną szansą na skrócenie kary. Możliwość, zatem legalnego wcześniejszego opuszczenia murów więziennych w wyniku warunkowego przedterminowego zwolnienia jest poniekąd ich jedynym celem w czasie pobytu w jednostce penitencjarnej, ale także silnym czynnikiem motywującym do utrzymywania własnej samodyscypliny i przestrzegania regulaminu więziennego.